

Europejskie gwarancje prawidłowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

Europejskie gwarancje prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, w związku z obserwowanym w ostatnich latach kryzysem praworządności i niemożnością zapewnienia prawidłowości orzekania przez Trybunał Konstytucyjny, stały się jednymi z najważniejszych źródeł rzetelności postępowania karnego. Problematyka wpływu szeroko rozumianego prawa europejskiego, obejmującego prawo Unii Europejskiej wraz z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a także prawo stanowione na forum Rady Europy, zwłaszcza Europejską Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wraz z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na prawo karnego procesowe nie była dotychczas przedmiotem debaty naukowej.

Do prawa europejskiego rzadko odwołują się sądy krajowe, adwokaci, radcowie prawni i prokuratorzy. Wydaje się, że wśród legislatorów nie ma powszechnej wiedzy, że ze względu na przynależność do organizacji europejskich, państwo jest zobowiązane do wykonania wyroków ETPCz oraz implementowania dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady, a także wprowadzania regulacji prawnych niesprzecznych z prawem Unii Europejskiej. Z tych względów, państwo nie ma pełnej swobody w kształtowaniu modelu procesu karnego oraz praw i obowiązków uczestników postępowania karnego. Wyrazem ignorowania prawa Unii Europejskiej jest brak rzeczywistej implementacji dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady z: 1) 2012/13/UE z 22.5.2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym; 2) 2013/48/UE z 22.10.2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności; 3) 2016/1919/UE z 26.10.2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz 4) 2016/343/UE z 9.4.2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (dyrektywa niewinnościowa).

Należy jednak podkreślić, że w sytuacji, gdy państwo nie wykonuje zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej lub Rady Europy, jednostka (uczestnik postępowania karnego) nie jest pozbawiona ochrony. Może korzystać z uprawnień, które jej przysługują w prawie europejskim. Natomiast sądy i prokuratorzy powinni powoływać się na bezpośrednią skuteczność norm unijnych oraz stosować wykładnię prawa przyjazną prawu europejskiemu (wykładnię prounijną i prokonwencyjną), aby zapewnić każdemu rzetelny wymiar sprawiedliwości, w razie niezgodności przepisów

krajowych z prawem Unii Europejskiej i Rady Europy oraz standardami konwencyjnymi.

Wychodząc naprzeciw potrzebie poszerzenia debaty naukowej nad wymienionymi zagadnieniami, w dniu 8.4.2019 r. Katedra Postępowania Karnego Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizowała ogólnopolską konferencję naukową pt. „Europejskie gwarancje prawidłowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych”, która odbyła się w ramach Wrocławskich Seminariów Karnoprocesowych. Rozmawiano wtedy o relacji między prawem europejskim a Konstytucją RP, o komplementarności czy konkurencyjności standardu prawidłowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, o roli i znaczeniu zasady wzajemnego zaufania w dobie kryzysu praworządności, o bezpośrednim stosowaniu dyrektyw Unii Europejskiej w sprawach karnych oraz skutkach braku implementacji tych dyrektywy, a także o tym, w jaki sposób prawo europejskie oddziałuje na prawo dowodowe uregulowane krajowych postępowaniach karnych. Uczestnikami debaty byli wybitni znawcy prawa konstytucyjnego, prawa europejskiego, w tym prawa unijnego oraz prawa karnego procesowego w osobach dr hab. *Moniki Florczak-Wątor* z Uniwersytetu Jagiellońskiego, sędzi Sądu Najwyższego dr hab. *Małgorzaty Wąsek-Wiaderek* z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dr *Martyny Kusak* z Uniwersytetu Poznańskiego i Uniwersytetu w Gandawie w Belgii, dr hab. *Hanny Kuczyńskiej* z Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz mgr *Dominiki Czerniak* z Uniwersytetu Wrocławskiego, a także wielu pracowników naukowych ze wszystkich wiodących ośrodków naukowych w Polsce, sędziów i adwokatów.

Książka stanowi monograficzne opracowanie tytułowej problematyki. Ze względu na złożoność i wielowątkowość omawianych i analizowanych zagadnień, publikacji nie można jednak uznać za wyczerpujące opracowanie tej problematyki. Powinna zaś służyć do pogłębienia wiedzy i dalszego eksplorowania kwestii europejskich gwarancji prawidłowego procesu karnego. Walorem monografii jest syntetyczne, a jednocześnie w miarę całościowe przeanalizowanie przedstawionych w niej zagadnień i problemów. W pracy starano się uwzględnić potrzeby osób stosujących prawo, tj. sędziów, adwokatów, radców prawnych i prokuratorów oraz aplikantów zawodów prawniczych. Monografia dostarcza niezbędnej wiedzy, w jaki sposób korzystać z dorobku prawa europejskiego oraz jak uzasadnić odwołanie się do standardów europejskich.

Mając na uwadze doniosłość omawianych tematów, pozostajemy w przekonaniu, że książka otworzy nowy etap dyskusji nad tym zagadnieniem oraz przyczyni się do upowszechnienia się prawa europejskiego w praktyce sądów, prokuratorów, adwokatów i radców prawnych występujących w sprawach karnych.

prof. dr hab. *Jerzy Skorupka*
mgr *Dominika Czerniak*

Wrocław, maj 2021 r.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl